ANSWERS TO EXERCISES

LESSON ONE

5. a. You ask and he goes.
   b. I go and I ask. (or) I go and ask.
   c. He asks and he goes. (or) He asks and goes.
   d. You go and I ask.
   e. He asks and I ask. (or) He and I ask.
   f. You go and he goes. (or) You and he go.
   g. I ask and you go.
   h. He asks and I go.

6. a. **gacchāmi pṛcchāmi ca** (or) **gacchāmi ca pṛcchāmi ca**
   b. **pṛcchasi gacchati ca** (**ca** may also go in the middle.)
   c. **pṛcchati gacchasi ca**
   d. **gacchati pṛcchati ca**
   e. **pṛcchasi**
   f. **pṛcchāmi ca gacchasi ca** (or) **pṛcchāmi gacchasi ca**
   g. **gacchāmi gacchasi ca**
   h. **gacchati gacchasi ca**

LESSON TWO

5. a. Where do we two live?
   b. You are and we two are.
   c. I live and those two remember.
   d. You two ask and he remembers.
   e. Where are we two going?
   f. Where am I?
   g. Where am I going? (or) Where do I go?
   h. I ask and he remembers.
   i. You live and we two go.
   j. Where are you going? (or) Where do you go?

6. Use only one verb. The auxiliary verb "are" need not be translated when there is another verb.

   (Just observe the sentences in parentheses, written with the **sandhi** included.)

   a. **kutra gacchathaḥ**
      (kutra gacchathaḥ)
   b. **vasāmi vasataḥ ca**
      (vasāmi vasataś ca)
   c. **pṛcchāvaḥ smarataḥ ca**
      (pṛcchāvaḥ smarataś ca)
   d. **gacchasi gacchati ca**
      (gacchasi gacchati ca)

LESSON TWO (CONTINUED)

e. **kutra gacchāmi**

(kutra gacchāmi)

f. **bhavāmi ca bhavathaḥ ca**

(bhavāmi ca bhavathaś ca)

g. **kutra bhavasi**

(kutra bhavasi)

h. **kutra gacchati**

(kutra gacchati)

LESSON THREE

5. a. He speaks and I do not speak. (or) He says and I do not say.
   b. You two speak and those two remember.
   c. They do not go.
   d. We all stand and go.
   e. You two are and you two live. (or) You two are and live.
   f. Where are you?
   g. They stand and go. (or) They stand and they go.
   h. He does not ask and he does not speak.

6. (All the following sentences are written the same with **sandhi.**)
   a. **kutra gacchanti**
   b. **na vadāmaḥ**
   c. **pṛcchati ca vadanti ca**
   d. **kutra tiṣṭhāmaḥ**
   e. **kutra vasataḥ**
   f. **na gacchāmaḥ**
   g. **pṛcchāmi smaranti ca**
   h. **kutra bhavāmaḥ**

LESSON FOUR

4. a. The men remember the deer.
   b. Rāma goes to the two horses.
   c. Where do the elephants live?
   d. The two men speak to Rāma.
   e. The son remembers or asks.
   f. Rāma goes to the deer.
   g. The two horses do not speak.
   h. Rāma speaks to the son.

5. (The sentences in parentheses are with **sandhi.**)
   a. **narāḥ mṛgam vadanti**

      (narā mṛgaṃ vadanti)
   b. **rāmaḥ aśvān vadati**

      (rāmo 'śvān vadati)
   c. **putraḥ aśvam gacchati tiṣṭhati ca**

      (putro 'śvaṃ gacchati tiṣṭhati ca)
   d. **gajāḥ na smaranti**

      (gajā na smaranti)
   e. **kutra aśvāḥ tiṣṭhanti**

      (kutra aśvās tiṣṭhanti)
   f. **kutra gajaḥ bhavati**

      (kutra gajo bhavati)

LESSON FOUR

(CONTINUED)

g. **rāmaḥ vadati putraḥ ca smarati**

(rāmo vadati putraś ca smarati)

h. **tiṣṭhanti vā gacchanti vā**

(tiṣṭhanti vā gacchanti vā)

i. **kutra rāmaḥ tiṣṭhati**

(kutra rāmas tiṣṭhati)

j. **rāmaḥ putraḥ vā gacchati**

(rāmaḥ putro vā gacchati)

k. **rāmaḥ putraḥ ca gacchataḥ**

(rāmaḥ putraś ca gacchataḥ)

6. a. The two men speak to the son.
   b. Where are the horses and elephants going?
   c. The horse or the deer goes.
   d. Rāma speaks to the two sons.
   e. The deer, horse and elephant are going.
   f. The sons do not remember the deer. (Deer is plural.)
   g. Where do the two men live?
   h. I ask Rāma.
   i. The two men do not speak to the sons.
   j. Where are the deer?

LESSON FOUR

(CONTINUED)

7. a. **kutra rāmaḥ gacchati**

   (kutra rāmo gacchati)

   b. **rāmaḥ aśvam gacchati**

   (rāmo 'śvaṃ gacchati)

   c. **putraḥ aśvān na vadati**

   (putro 'śvān na vadati)

   d. **gajau naram smarataḥ**

   (gajau naraṃ smarataḥ)

   e. **kutra mṛgau vasataḥ**

   (kutra mṛgau vasataḥ)

   f. **aśvam gacchasi**

   (aśvaṃ gacchasi)

   g. **kutra tiṣṭhāmaḥ**

   (kutra tiṣṭhāmaḥ)

   h. **putraḥ aśvān gajān ca gacchati**

   (putro 'śvān gajāṃś ca gacchati)

   i. **gajam vadatha**

   (gajaṃ vadatha)

   j. **gajaḥ na smarati**

   (gajo na smarati)

LESSON FIVE

4. a. Where do the heroes stand?
   b. There, together with the elephant, are the two boys.
   c. The king goes to the horse.
   d. With the horse, the hero goes to the kings.
   e. Rāma lives with the deer.
   f. The boys go together with the elephants.
   g. The men speak to the son.
   h. The heroes ask Rāma about all the deer.
   i. The boy goes there for the king.

5. a. **bālāḥ aśvān gacchanti**
   (bālā aśvān gacchanti)
   b. **putraḥ mṛgam nṛpam pṛcchati**
   (putro mṛgaṃ nṛpaṃ pṛcchati)
   c. **nṛpaḥ naram smarati**
   (nṛpo naraṃ smarati)
   d. **putreṇa saha vīraḥ vasati**
   (putreṇa saha vīro vasati)
   e. **bālaḥ nṛpam pṛcchati nṛpaḥ ca smarati**
   (bālo nṛpaṃ pṛcchati nṛpaś ca smarati)
   f. **putreṇa saha tatra gajāḥ na bhavanti**
   (putreṇa saha tatra gajā na bhavanti)

LESSON FIVE (CONTINUED)

g. **kutra rāmaḥ vasati**

(kutra rāmo vasati)

h. **nṛpaḥ vīraḥ vā bālam vadati**

(nṛpo vīro vā bālaṃ vadati)

i. **vīraḥ bālāya gacchati**

(vīro bālāya gacchati)

j. **tatra gajāḥ aśvaiḥ saha bhavanti**

(tatra gajā aśvaiḥ saha bhavanti)

k. **nṛpam smarāmi**

(nṛpaṃ smarāmi)

l. **tatra bālena saha gacchasi**

(tatra bālena saha gacchasi)

6. a. The hero goes with the horses.

b. The men go there for the king.

c. The two heroes stand and speak.

d. All the deer live there.

e. Where does the king go with the two boys?

f. Rāma asks the son about the horse.

g. The elephants are not standing there.

h. The hero speaks to the boy about the king.

i. The elephant lives with the deer and the horses.

j. Where are we standing?

LESSON FIVE (CONTINUED)

7. a. **tatra bālābhyām saha nṛpaḥ vasati**

   (tatra bālābhyāṃ saha nṛpo vasati)

   b. **kutra gajaiḥ saha gacchasi**

   (kutra gajaiḥ saha gacchasi)

   c. **tatra naraḥ aśvāya gacchati**

   (tatra naro 'śvāya gacchati)

   d. **bālaḥ nṛpam na smarati**

   (bālo nṛpaṃ na smarati)

   e. **gajau nṛpam vadāmi**

   (gajau nṛpaṃ vadāmi)

   f. **nṛpaḥ putrāya aśvam gacchati**

   (nṛpaḥ putrāyāśvaṃ gacchati)

   g. **kutra tiṣṭhāmaḥ**

   (kutra tiṣṭhāmaḥ)

   h. **naraḥ aśvam bālam pṛcchati**

   (naro 'śvaṃ bālaṃ pṛcchati)

   i. **tatra rāmaḥ narāya gacchati**

   (tatra rāmo narāya gacchati)

   j. **kutra mṛgāḥ bhavanti**

   (kutra mṛgā bhavanti)

LESSON SIX

3. a. इति
   b. नर
   c. राम
   d. गज
   e. वीर
   f. वसति
   g. भवावः
   h. वदसि
   i. नृपः
   j. न
   k. वा
   l. च
   m. ऋषि
   n. देवता
   o. गुण
   p. जय
   q. गुरु
   r. देव

4. a. The boy's elephant goes to the village.
   b. The son of Rāma goes to the horse.
   c. "Here is the horse," the king says.
   d. The son comes from the village.
   e. "Where are the elephants standing?" the king asks.
   f. The boy goes to the village of the king.
   g. "The heroes live here," the men say.
   h. "Where are you going?" asks Rāma.

5. a. **atra vasāmi iti putraḥ vadati**
   (atra vasāmīti putro vadati)
   b. **aśvāḥ gajāḥ ca grāmāt āgacchanti**
   (aśvā gajāś ca grāmād āgacchanti)

LESSON SIX (CONTINUED)

c. **narān smarasi iti nṛpaḥ bālam pṛcchati**

(narān smarasīti nṛpo bālaṃ pṛcchati)

(The question is understood.)

d. **grāmam gacchāmi iti rāmaḥ vadati**

(grāmaṃ gacchāmīti rāmo vadati)

e. **bālāya grāmam gacchāmi iti rāmaḥ vadati**

(bālāya grāmaṃ gacchāmīti rāmo vadati)

f. **kutra vīraḥ gacchati**

(kutra vīro gacchati)

g. **vīraḥ grāmam gacchati iti nṛpaḥ vadati**

(vīro grāmaṃ gacchatīti nṛpo vadati)

h. **atra nṛpasya putraḥ vasati**

(atra nṛpasya putro vasati)

i. **nṛpasya putrāḥ grāmāt āgacchanti**

(nṛpasya putrā grāmād āgacchanti)

j. **naraḥ gajān rāmam vadati**

(naro gajān rāmaṃ vadati)

6. a. The two men come from the village.
   b. "Here I am," the boy says to the king.
   c. "Where do you live?" the hero asks the son.
   d. "I live here with Rāma," the son says.
   e. The sons of the man are standing there.

LESSON SIX (CONTINUED)

f. Here are the hero's elephant.

g. "Do you remember Rāma?" the boys ask the man.

h. "Where is the village?" the man asks the son.

i. "The village is there," the son says to the man.

j. "I am going to the village for the elephant," the man says.

7. a. **kutra gacchasi iti nṛpaḥ bālam pṛcchati**
(kutra gacchasīti nṛpo bālaṃ pṛcchati)

b. **aśvam gacchāmi iti bālaḥ vadati**
(aśvaṃ gacchāmīti bālo vadati)

c. **grāmāṇām nṛpaḥ narān vadati**
(grāmāṇāṃ nṛpo narān vadati)

d. **aśvāt gajāt ca bālau āgacchataḥ**
(aśvād gajāc ca bālāvāgacchataḥ)

e. **rāmeṇa saha bālaḥ vasati**
(rāmeṇa saha bālo vasati)

f. **atra rāmasya putrāḥ bhavanti iti vīraḥ vadati**
(atra rāmasya putrā bhavantīti vīro vadati)

g. **tatra bālāḥ tiṣṭhanti iti nṛpaḥ vadati**
(tatra bālās tiṣṭhantīti nṛpo vadati)

h. **grāmam gacchāmi iti vīrasya putraḥ vadati**
(grāmaṃ gacchāmīti vīrasya putro vadati)

i. **atra mṛgābhyām saha aśvau āgacchataḥ**
(atra mṛgābhyāṃ sahāśvāvāgacchataḥ)

j. **tatra nṛpasya aśvau bhavataḥ**
(tatra nṛpasyāśvau bhavataḥ)

LESSON SEVEN

1.
a. **purāṇa**	e. **gacchati**	i. **aśva**
b. **gandharva**	f. **candra**	j. **putrasya**
c. **chandaḥ**	g. **jyotiṣa**	k. **śiṣyaḥ**
d. **vyākaraṇa**	h. **kalpa**	l. **tiṣṭhanti**

3. a. the men (mas., nom., pl.)
   b. the hands (mas., nom., dual or mas., acc., dual)
   c. of the boys (mas., gen., pl.)
   d. from the king (mas., abl., sing.)
   e. for Rāma (mas., dat., sing.)
   f. with the deer (mas., inst., sing.)
   g. with the elephants (mas., inst., pl.)
   h. the heroes (mas., acc., pl.)
   i. in the villages (mas., loc., pl.)
   j. for the teacher (mas., dat., sing.)

4. a. The student sees the moon and the sun.
   b. O Rāma! The elephants are standing in the village.
   c. "The hero lives in the village," the teacher tells the student.
   d. "Where is the moon?" the son asks.
   e. The two boys are standing there on the elephant.
   f. "Son, where is the moon?" the hero asks the boy.
   g. The student of the teacher stands and speaks.
   h. Without Rāma the heroes come from the village.
   i. The hero's boy thinks that he lives in the village.

LESSON SEVEN (CONTINUED)

5. a. **bālāḥ grāmam gacchanti iti nṛpaḥ vīram vadati**
   (bālā grāmaṃ gacchantīti nṛpo vīraṃ vadati)

   b. **nṛpeṇa vinā bālāḥ āgacchanti**
   (nṛpeṇa vinā bālā āgacchanti)

   c. **vīrasya haste putraḥ bhavati**
   (vīrasya haste putro bhavati)

   d. **kutra bhavāmi iti bālaḥ cintayati**
   (kutra bhavāmīti bālaś cintayati)

   e. **kutra narāḥ bhavanti iti vīrasya putram pṛcchati**
   (kutra narā bhavantīti vīrasya putraṃ pṛcchati)

   f. **sūryaḥ candraḥ na bhavati iti ācāryaḥ śiṣyam vadati**
   (sūryaś candro na bhavatītyācāryaḥ śiṣyaṃ vadati)

   g. **grāme nṛpaḥ vasati**
   (grāme nṛpo vasati)

   h. **tatra nṛpasya gajāḥ bhavanti**
   (tatra nṛpasya gajā bhavanti)

6. a. The boy goes to the village without Rāma.
   b. Where are the king's elephants?
   c. "Here I am," the boy says to the man.
   d. Without the sun you cannot see the moon.
   e. The teacher speaks to the students.

LESSON SEVEN

(CONTINUED)

f. "I see the moon," the boy thinks.

g. Here comes the king of the villages.

h. The king sees the horse of the hero.

i. "Where are the sun and the moon?" the boy asks.

j. The students do not remember the man.

7. a. कुत्र गच्छसि इति बालः नृपस्य पुत्रम् पृच्छति ।

kutra gacchasi iti bālaḥ nṛpasya putram pṛcchati
(kutra gacchasīti bālo nṛpasya putraṃ pṛcchati)

b. मृगौ ग्रामे भवतः ।

mṛgau grāme bhavataḥ
(mṛgau grāme bhavataḥ)

c. आचार्यः वीरस्य पुत्रम् वदति ।

ācāryaḥ vīrasya putram vadati
(ācāryo vīrasya putraṃ vadati)

d. नृपः सूर्यम् चन्द्रम् च पश्यति ।

nṛpaḥ sūryam candram ca paśyati
(nṛpaḥ sūryaṃ candraṃ ca paśyati)

e. सूर्येण विना चन्द्रम् न पश्यामः ।

sūryeṇa vinā candram na paśyāmaḥ
(sūryeṇa vinā candraṃ na paśyāmaḥ)

LESSON SEVEN (CONTINUED)

f. वीरः नृपस्य गजे भवति ।
virah nrpasya gaje bhavati
(viro nrpasya gaje bhavati)

g. ग्रामेषु वसामः इति बालाः वदन्ति ।
grāmeṣu vasāmaḥ iti bālāḥ vadanti
(grāmeṣu vasāma iti bālā vadanti)

h. रामः अश्वेभ्यः गजान् गच्छति ।
rāmaḥ aśvebhyaḥ gajān gacchati
(rāmo 'śvebhyo gajān gacchati)

i कुत्र गच्छावः इति बालः नृपम् पृच्छति ।
kutra gacchāvaḥ iti bālaḥ nṛpam pṛcchati
(kutra gacchāva iti bālo nṛpaṃ pṛcchati)

j. शिष्यैः सह ग्रामे आचार्यः वसति ।
śiṣyaiḥ saha grāme ācāryaḥ vasati
(śiṣyaiḥ saha grāma ācāryo vasati)

LESSON SEVEN (CONTINUED)

8\. 1. **ṛṣi** (seer)
2. **āsana** (seat)
3. **ahaṃkāra** (ego, "I maker")
4. **guṇa** (quality)
5. **jñāna** (knowledge)
6. **kuru-kṣetra** (field of the Kurus)
7. **karma** (action)
8. **dhyāna** (meditation)
9. **darśana** (vision, or system of philosophy)
10. **duḥkha** (pain)
11. **veda** (knowledge)
12. **citta** (mind)
13. **citta-vṛtti** (impulse of the mind)
14. **avidyā** (ignorance)
15. **avyakta** (unseen)
16. **dhāraṇā** (steadiness)
17. **ātman** (the Self)
18. **ānanda** (bliss)
19. **aṣṭāṅga-yoga** (eight limbs of yoga)
20. **tat tvam asi** (thou art that)
21. **nāma-rūpa** (name and form)
22. **upaniṣad** (sit down near)
23. **nitya** (eternal)
24. **dharma** (duty, or that which upholds)

LESSON EIGHT

2. a. पुत्रेणात्र
   b. सहाचार्यः
   c. तत्रेति
   d. इत्यत्र
   e. इत्याचार्यः
   f. देवावागच्छतः
   g. नरेऽत्र
   h. वन इति
   i. फलानीति
   j. स्मरत्यत्र

3. a. **gacchati iti**
   b. **gajau āgacchataḥ**
   c. **pṛcchati āgacchati ca**
   d. **gacchāmi iti**
   e. **haste iti**
   f. **nṛpasya aśvaḥ**
   g. **aśve atra**
   h. **kutra aśvaḥ**
   i. **kutra iti**
   j. **gacchati atra**

5. a. Rāma goes from the village to the forest.
   b. Immortality is the fruit of knowledge.
   c. "Knowledge is truth," the boys read in the scripture.
   d. "You are the sons of immortality," the teacher tells the students.
   e. How do the teachers remember the hymns?
   f. Rāma says that he sees the truth in the scriptures.

LESSON EIGHT (CONTINUED)

g. "Where is the knowledge of the hymns?" the hero asks the son.

h. The king reads the book to the boy.

6. a. **gajaḥ vanasya nṛpaḥ na bhavati**
gajaḥ vanasya nṛpaḥ na bhavati (with vowel **sandhi**)

गजः वनस्य नृपः न भवति । (with vowel **sandhi**)

(गजो वनस्य नृपो न भवति ।) (complete **sandhi**)

b. **katham candram paśyasi**
katham candram paśyasi

कथम् चन्द्रम् पश्यसि ।

(कथं चन्द्रं पश्यसि ।) (with complete **sandhi**)

c. **mṛgam paśyāmi iti rāmaḥ cintayati**
mṛgam paśyāmīti rāmaḥ cintayati

मृगम् पश्यामीति रामः चिन्तयति ।

(मृगं पश्यामीति रामश्चिन्तयति ।)

d. **phalam bālasya hastayoḥ bhavati** (or **phalāni**)
phalam bālasya hastayoḥ bhavati

फलम् बालस्य हस्तयोः भवति ।

(फलं बालस्य हस्तयोर्भवति ।)

LESSON EIGHT (CONTINUED)

e. **katham rāmeṇa vinā nṛpaḥ vasati**
katham rāmeṇa vinā nṛpaḥ vasati

कथम् रामेण विना नृपः वसति ।

(कथं रामेण विना नृपो वसति ।)

f. **rāmaḥ nṛpaḥ bhavati**
rāmaḥ nṛpaḥ bhavati

रामः नृपः भवति ।

(रामो नृपो भवति ।)

g. **nṛpaḥ rāmaḥ bhavati**
nṛpaḥ rāmaḥ bhavati

नृपः रामः भवति ।

(नृपो रामो भवति ।)

h. **vīraḥ amṛtānām grāme vasati**
vīraḥ amṛtānām grāme vasati

वीरः अमृतानाम् ग्रामे वसति ।

(वीरोऽमृतानां ग्रामे वसति ।)

7. a. How can the men see the king without the sun?

b. The students' teacher reads the book.

LESSON EIGHT (CONTINUED)

c. "Here in the forest is fruit," the boy says to the hero.

d. The deer lives in the forest and the elephant lives in the village.

e. "Knowledge is not in the book," the teacher says.

f. Without the book the student remembers the knowledge.

g. "Rāma, where are you going with the deer?" the son asks.

h. The man reads the book to the boy.

8. a. **kutra amṛtasya jñānam paṭhasi**
kutrāmṛtasya jñānam paṭhasi (with vowel **sandhi**)

कुत्रामृतस्य ज्ञानम् पठसि । (with vowel **sandhi**)

(कुत्रामृतस्य ज्ञानं पठसि ।) (with complete **sandhi**)

b. **katham aśvaiḥ vinā rāmaḥ vanam gacchati**
katham aśvaiḥ vinā rāmaḥ vanam gacchati

कथम् अश्वैः विना रामः वनम् गच्छति ।

(कथमश्वैर्विना रामो वनं गच्छति ।)

c. **pustake sūktāni bhavanti iti ācāryaḥ śiṣyān vadati**
pustake sūktāni bhavantīty ācāryaḥ śiṣyān vadati

पुस्तके सूक्तानि भवन्तीत्याचार्यः शिष्यान् वदति ।

(पुस्तके सूक्तानि भवन्तीत्याचार्यः शिष्यान्वदति ।)

LESSON EIGHT (CONTINUED)

d. rāmaḥ satyam paśyati satyam ca vadati
rāmaḥ satyam paśyati satyam ca vadati

रामः सत्यम् पश्यति सत्यम् च वदति ।

(रामः सत्यं पश्यति सत्यं च वदति ।)

e. sūryam candram ca paśyāmi iti nṛpasya putraḥ vadati
sūryam candram ca paśyāmīti nṛpasya putraḥ vadati

सूर्यम् चन्द्रम् च पश्यामीति नृपस्य पुत्रः वदति ।

(सूर्यं चन्द्रं च पश्यामीति नृपस्य पुत्रो वदति ।)

f. jñānena vinā tatra ācāryāḥ śiṣyāḥ vā na bhavanti
jñānena vinā tatrācāryāḥ śiṣyāḥ vā na bhavanti

ज्ञानेन विना तत्राचार्याः शिष्याः वा न भवन्ति ।

(ज्ञानेन विना तत्राचार्याः शिष्या वा न भवन्ति ।)

g. vīraḥ amṛtam bālān vadati
vīraḥ amṛtam bālān vadati

वीरः अमृतम् बालान् वदति ।

(वीरोऽमृतं बालान्वदति ।)

LESSON EIGHT (CONTINUED)

h. **grāmāt aśvāḥ gajāḥ bālāḥ ca āgacchanti**
grāmāt aśvāḥ gajāḥ bālāḥ cāgacchanti

ग्रामात् अश्वाः गजाः बालाः चागच्छन्ति ।

(ग्रामादश्वा गजा बालाश्चागच्छन्ति ।)

9. 1. **purāṇa** (ancient)
2. **rāma** (**Rāma**, hero of the Rāmāyaṇa)
3. **puruṣa** (man, or consciousness)
4. **prakṛti** (nature)
5. **prajñā** (intellect)
6. **sītā** (Sītā, Rāma's wife)
7. **sukham** (happiness)
8. **saṃyama** (last three of the eight limbs of yoga)
9. **saṃsāra** (creation)
10. **saṃskāra** (impression)
11. **saṃskṛta** (perfected, put together)
12. **satyam** (truth)
13. **rāma-rājya** (kingdom of Rāma)
14. **rāmāyaṇa** (life of Rāma)
15. **śiṣya** (student)
16. **sthita-prajña** (man of established intellect)
17. **bhagavad-gītā** (Song of the Lord)
18. **samādhi** (even intelligence)
19. **yoga** (union)
20. **buddha** (Buddha)
21. **mahābhārata** (Great India)
22. **prajñāparādha** (mistake of the intellect)
23. **vedānta** (culmination of the Veda)
24. **veda-līlā** (play of knowledge)

THE MONKEY AND THE CROCODILE

1. tatra gaṅgāyām kumbhīraḥ bhavati
   (tatra gaṅgāyāṃ kumbhīro bhavati)

2. vānaraḥ taṭe vasati
   (vānaras taṭe vasati)

3. vānaraḥ phalāni kumbhīrāya nikṣipati
   (vānaraḥ phalāni kumbhīrāya nikṣipati)

4. kumbhīraḥ phalāni khādati
   (kumbhīraḥ phalāni khādati)

5. bhāryā vānarasya hṛdayam icchati
   (bhāryā vānarasya hṛdayam icchati)

6. hṛdayam vṛkṣe bhavatīti vānaraḥ vadati
   (hṛdayaṃ vṛkṣe bhavatīti vānaro vadati)

7. kaścit hṛdayam corayatīti vānaraḥ vadati
   (kaścid dhṛdayaṃ corayatīti vānaro vadati)

8. evam kumbhīraḥ vānaraḥ ca mitre tiṣṭhataḥ
   (evaṃ kumbhīro vānaraś ca mitre tiṣṭhataḥ)

1. There is a crocodile in the Ganges.

2. A monkey lives on the bank (of the river).

3. The monkey throws down fruit for the crocodile.

4. The crocodile eats the fruit.

5. The wife wants (to eat) the monkey's heart.

6. "The heart is in the tree!" the monkey says.

7. "Someone steals the heart," the monkey says.

8. Therefore, the crocodile and the monkey remain friends (stand in friendship).

LESSON NINE

1. a. रामो गच्छति
   b. बाला आगच्छन्ति
   c. वीरावागच्छतः
   d. शिष्योऽत्र
   e. राम इति
   f. देवाः स्मरन्ति
   g. पुत्रः पश्यति
   h. अश्वो वदति

2. a. रामः गच्छति
   b. कुत्र आगच्छसि
   c. सूर्यः चन्द्रः च
   d. गजैः वीरः
   e. अश्वाः आगच्छन्ति
   f. रामः पुत्रः च
   g. गजैः सह
   h. फलयोः जलम्

3. a. The hero has a boy. (Of the hero a boy is.)
   b. Happiness is the fruit of knowledge.
   c. The students obtain water from the house for the teacher.
   d. "Rāma goes there for the water," the hero says.
   e. The student serves the teacher.
   f. The students obtain knowledge from the teacher.
   g. O Rāma! How do you conquer suffering?

LESSON NINE (CONTINUED)

h. The son goes from the house on the king's horses.

i. "Immortality is the fruit of happiness," he thinks.

j. The teacher reads the book of knowledge to the student.

4. a. जलम् रामस्य हस्तयोः भवति । (without **sandhi**)

जलम् रामस्य हस्तयोर्भवति । (with vowel and final **ḥ** **sandhi**)

(जलं रामस्य हस्तयोर्भवति ।) (with complete **sandhi**)

b. बालः पुस्तकम् पठति ।

बालः पुस्तकम् पठति ।

(बालः पुस्तकं पठति ।)

c. वीरः नृपस्य गृहे एव तिष्ठति ।

वीरो नृपस्य गृह एव तिष्ठति ।

(वीरो नृपस्य गृह एव तिष्ठति ।)

LESSON NINE

(CONTINUED)

d. बालाः वनात् फलानि लभन्ते ।

बाला वनात् फलानि लभन्ते ।

(बाला वनात्फलानि लभन्ते ।)

e. ज्ञानेन दुःखम् जयसि इति आचार्यः वदति ।

ज्ञानेन दुःखम् जयसीत्याचार्यो वदति ।

(ज्ञानेन दुःखं जयसीत्याचार्यो वदति ।)

f. फलात् बालः जलम् लभते ।

फलात् बालो जलम् लभते ।

(फलाद्बालो जलं लभते ।)

g. सूर्ये चन्द्रे च सत्यम् पश्यामि इति रामः वदति ।

सूर्ये चन्द्रे च सत्यम् पश्यामीति रामो वदति ।

(सूर्ये चन्द्रे च सत्यं पश्यामीति रामो वदति ।)

LESSON NINE

(CONTINUED)

h. ज्ञानेन विना दुःखम् भवति ।

ज्ञानेन विना दुःखम् भवति ।

(ज्ञानेन विना दुःखं भवति ।)

i. ग्रामात् न आगच्छामि इति नृपस्य पुत्रः वदति ।

ग्रामात् नागच्छामीति नृपस्य पुत्रो वदति ।

(ग्रामान्नागच्छामीति नृपस्य पुत्रो वदति ।)

j. वीरः बालः च वने वसतः ।

वीरो बालश्च वने वसतः ।

(वीरो बालश्च वने वसतः ।)

RĀMĀYAṆA

1. **ayodhyāyām daśaratho nāma nṛpo vasati**
   (ayodhyāyāṃ daśaratho nāma nṛpo vasati)
2. **daśarathasya catvāraḥ putrā bhavanti**
   (daśarathasya catvāraḥ putrā bhavanti)
3. **putrā rāmo bharato lakṣmaṇaḥ śatrughno bhavanti**
   (putrā rāmo bharato lakṣmaṇaḥ śatrughno bhavanti)
4. **rāmaḥ sundaraḥ śānto vīraś ca bhavati**
   (rāmaḥ sundaraḥ śānto vīraś ca bhavati)
5. **nṛpo rāme snihyati**
   (nṛpo rāme snihyati)
6. **rāmo mithilām lakṣmaṇena saha gacchati**
   (rāmo mithilāṃ lakṣmaṇena saha gacchati)
7. **tatra rāmaḥ sītām paśyati**
   (tatra rāmaḥ sītāṃ paśyati)
8. **sītāyām snihyāmīti rāmo vadati**
   (sītāyāṃ snihyāmīti rāmo vadati)

1. In Ayodhyā lives a king named Daśaratha.
2. Daśaratha has four sons.
3. The sons are Rāma, Bharata, Lakṣmaṇa, and Śatrughna.
4. Rāma is beautiful, peaceful, and strong.
5. The king loves Rāma.
6. Rāma goes to Mithilā with Lakṣmaṇa.
7. There Rāma sees Sītā.
8. "I love Sītā," Rāma says.

LESSON TEN

1. a. मम पुत्रो गच्छति ।

   My son goes.

   b. तव गजो मत्तवां गच्छति ।

   Your elephant goes from me to you.

   c. मम हस्तौ पुस्तकेषु स्तः ।

   My hands are on the books.

   d. अहं नृपोऽस्मि ।

   I am the king.

   e. वयमश्वे तिष्ठामः ।

   We are standing on the horse.

   f. त्वं मम पुस्तकं पठसि ।

   You are reading my book.

   g. रामस्तव नृपोऽस्ति ।

   Rāma is your king.

   h. यूयं गृहे स्थ ।

   You are all in the house.

   i. अस्माकं नृपः कुपितोऽस्ति ।

   Our king is angry.

   j. त्वया सहाहं गच्छामि ।

   I am going with you.

LESSON TEN
(CONTINUED)

k. धार्मिको नृपो भीतोऽस्ति ।
The virtuous king is afraid.

l. सुन्दरस्त्वम् ।
You are beautiful.

2. a. The king has a son.

b. Aha! Rāma is speaking again.

c. I am very afraid.

d. Even teachers read books.

e. There is a king named Rāma in the forest.

f. "How do I go to your house?" the student asks.

g. The hero conquers my village.

h. The son obtains water from the beautiful fruit.

i. Without happiness there is suffering.

j. The son thinks that the elephant is beautiful.

3. a. शिष्यः आचार्यात् भीतः न अस्ति ।

शिष्य आचार्याद्भीतो नास्ति ।

LESSON TEN

(CONTINUED)

b. त्वम् शास्त्रेभ्यः ज्ञानम् लभसे ।

त्वं शास्त्रेभ्यो ज्ञानं लभसे ।

c. तत्र बालः अस्ति इति वीरः आचार्यम् वदति ।

तत्र बालोऽस्तीति वीर आचार्यं वदति ।

d. अहम् मृगम् आचार्यम् पृच्छामि ।

अहं मृगमाचार्यं पृच्छामि ।

e. कुत्र गच्छसि इति बालः पृच्छति ।

कुत्र गच्छसीति बालः पृच्छति ।

f. पुनर् वीरः मम गृहम् आगच्छति ।

पुनर्वीरो मम गृहमागच्छति ।

g. तव आचार्यः सत्यम् वदति ।

तवाचार्यः सत्यं वदति ।

LESSON TEN

(CONTINUED)

h. अस्माकम् अश्वाः ग्रामे तिष्ठन्ति ।

अस्माकमश्वा ग्रामे तिष्ठन्ति ।

i. अस्ति नृपः रामः नाम अस्माकम् ग्रामे ।

अस्ति नृपो रामो नामास्माकं ग्रामे ।

j. कथम् त्वत् नृपस्य अश्वान् लभे ।

कथं त्वन्नृपस्याश्वांल्लभे ।

LESSON ELEVEN

1. a.	रामेण सह	with Rāma
b.	शास्त्राणि	scriptures
c.	फले अश्वे स्तः ।	The two fruits are on the horse. (The dual ends in a **pragṛhya** vowel. See page 91.)
d.	स गच्छति ।	He goes.
e.	स बाल आगच्छति ।	That boy comes.
f.	बालो मामागच्छति ।	The boy comes to me.
g.	सा बाला मामागच्छति ।	That girl comes to me.
h.	तां गच्छति ।	He goes to her.
i.	स बालो गच्छति ।	That boy goes.
j.	सा बाला गच्छति ।	That girl goes.
k.	स बाल इव गच्छामि ।	Like that boy, I go.
l.	अहो राम	Hey Rāma!
m.	तस्मिन्वने स वसति ।	He lives in that forest.
n.	सीताया माला	Sītā's garland

LESSON ELEVEN (CONTINUED)

2. a. That army conquers the king.
   b. Like Rāma, the boy is virtuous.
   c. Your child reads the story.
   d. The children stand in the shadow of the elephant.
   e. Sītā is the daughter of the king.
   f. He serves the teacher's wife.
   g. The king has a daughter.
   h. With knowledge the student obtains immortality.
   i. Like that girl, Sītā goes to the house.

3. a. अस्ति कन्या सीता नाम तस्मिन् ग्रामे ।

   अस्ति कन्या सीता नाम तस्मिन्ग्रामे ।

   b. धार्मिकस्य नृपस्य पुत्रिका अतीव भीता भवति ।

   धार्मिकस्य नृपस्य पुत्रिकातीव भीता भवति ।

   c. पुनर् माम् वदति इति सा प्रजा वदति ।

   पुनर्मां वदतीति सा प्रजा वदति ।

LESSON ELEVEN (CONTINUED)

d. अहो अहम् ताम् कथाम् स्मरामि इति कन्या वदति ।

अहो अहं तां कथां स्मरामीति कन्या वदति ।

e. विद्यया अमृतम् लभसे । अविद्यया दुःखम् लभसे ।

विद्ययामृतं लभसे । अविद्यया दुःखं लभसे ।

f. ताः कन्याः इव सीता पुस्तकानि पठति ।

ताः कन्या इव सीता पुस्तकानि पठति ।

g. कुत्र आवयोः पुत्रिका अस्ति इति वीरः तस्य भार्याम् पृच्छति । ("Our" is dual.)

कुत्रावयोः पुत्रिकास्तीति वीरस्तस्य भार्यां पृच्छति ।

h. रामस्य भार्या सीता अस्ति ।

रामस्य भार्या सीतास्ति ।

LESSON ELEVEN

(CONTINUED)

i. वीरः मालाम् लभते एवम् च भार्याम् लभते ।

वीरो मालां लभत एवं च भार्यां लभते ।

j. सीतया विना सूर्येन विना इव अस्मि इति रामः वदति ।

सीतया विना सूर्येण विनेवास्मीति रामो वदति ।

THE MONKEY AND THE CROCODILE

4.
a. There is in the Ganges a crocodile.
b. His friend, a monkey, lives on the bank of the Ganges.
c. Everyday the monkey throws down ripe fruits.
d. The crocodile eats the fruits.
e. "The heart of the monkey is sweet!" says the wife of the crocodile.
f. The wife wants to eat the heart.
g. "Hey monkey! Come to my house!" the crocodile says to the monkey.
h. "OK" the monkey says.
i. The crocodile carries the monkey on his back.
j. In the middle of the Ganges the crocodile tells the truth.
k. "My heart is in the tree!" the monkey says.
l. "Take me there again," the monkey says.
m. The crocodile takes the monkey to the bank of the Ganges.
n. The monkey jumps up to the tree.
o. The monkey looks in the hole of the tree.
p. "Someone has stolen my heart!" the monkey says.
q. Therefore the crocodile and the monkey remain friends.

LESSON TWELVE

1.
a. Having seen the fire, the horse goes from the house.
b. The student lives in the village.
c. The seers see the hymns of the scriptures.
d. The king serves the tenth guest.
e. Having conquered the village, the hero obtains fame.
f. The siddha lives in the village.
g. "Hey Rāma! Where are you going?" the second hero asks.
h. Having read the book, the poet thinks about it.
i. With truth comes peace.
j. "We live on the earth," the people say.

2.
a. सेनाम् जित्वा वीरः भूमौ कीर्तिम् लभते ।१।

सेनां जित्वा वीरो भूमौ कीर्तिं लभते ।१।

b. सीता रामः च इव शिष्यः वनम् गच्छति ।२।

सीता रामश्चेव शिष्यो वनं गच्छति ।२।

c. तृतीयम् तस्याः अतिथिम् सेवित्वा सीता रामम् वदति ।३।

LESSON TWELVE

(CONTINUED)

तृतीयं तस्या अतिथिं सेवित्वा सीता रामं

वदति ।३।

d. कथायाम् रामः कीर्तिम् लभते ।४।

कथायां रामः कीर्तिं लभते ।४।

e. वीरः अविद्याम् न जयते ।५।

वीरोऽविद्यां न जयते ।५।

f. नृपः रामः नाम अतीव धार्मिकः अस्ति ।६।

नृपो रामो नामातीव धार्मिकोऽस्ति ।६।

g. कथम् सिद्धिम् लभसे इति द्वितीयः शिष्यः

पृच्छति ।७।

कथं सिद्धिं लभस इति द्वितीयः शिष्यः

पृच्छति ।७।

LESSON TWELVE

(CONTINUED)

h. तस्य भार्यया सह वने उषित्वा नृपः रामः नाम
ग्रामम् गच्छति ।८।
तस्य भार्यया सह वन उषित्वा नृपो रामो नाम
ग्रामं गच्छति ।८।

i. शान्तिम् सिद्धिम् कीर्तिम् च लब्ध्वा ऋषिः
सुन्दरम् वनम् गच्छति ।९।
शान्तिं सिद्धिं कीर्तिं च लब्ध्वर्षिः सुन्दरं
वनं गच्छति ।९।

j. गजे एवम् तस्य भार्याम् दृष्ट्वा वीरः ताम्
गच्छति ।१०।
गज एवं तस्य भार्यां दृष्ट्वा वीरस्तां
गच्छति ।१०।

LESSON THIRTEEN

1. a. Where there is peace, there is perfection.
   b. The girl who is my wife's daughter lives here.
   c. "Sītā is the beautiful daughter of the king," Rāma says.
   d. Since the horses are not coming here, the men and the boys are going there.
   e. Having gone to the river, the two friends read books.
   f. When the army serves the king, then the virtuous king conquers.
   g. If a man obtains perfection, then he becomes a sage.
   h. The poet reads the story to the boy who is his guest.
   i. With the friend, the man goes to the beautiful river.
   j. The hero remembers the village from which I come.

2. a. नद्याः जलम् बालः लभते ।१।

   नद्या जलं बालो लभते ।१।

   b. यत् वाप्याम् अस्ति तत् फलम् पत्नी पश्यति ।२।

   यद्वाप्यामस्ति तत्फलं पत्नी पश्यति ।२।

   c. मालाम् लब्ध्वा अस्माकम् अतिथिः ग्रामम् गच्छति ।३।

   मालां लब्ध्वास्माकमतिथिर्ग्रामं गच्छति ।३।

LESSON THIRTEEN

(CONTINUED)

d. यदा तस्य पत्नी तम् सेवते तदा सः नृपः इव वसति ।४।

यदा तस्य पत्नी तं सेवते तदा स नृप इव वसति ।४।

e. या रामस्य भार्या भवति सा सीता भूमौ कीर्तिम् लभते ।५।

या रामस्य भार्या भवति सा सीता भूमौ कीर्तिं लभते ।५।

f. यः बालः आगच्छति तम् धार्मिकः नृपः पश्यति ।६।

यो बाल आगच्छति तं धार्मिको नृपः पश्यति ।६।

g. शिष्यः मत्वा नदीम् कविम् पृच्छति ।७।

शिष्यो मत्वा नदीं कविं पृच्छति ।७।

LESSON THIRTEEN

(CONTINUED)

h. सा सुन्दरी पत्नी दुःखेन विना वसति ।८।

सा सुन्दरी पत्नी दुःखेन विना वसति ।८।

i. यः नरः पश्यति तस्मै अविद्या छाया इव भवति ।९।

यो नरः पश्यति तस्मा अविद्या छायेव भवति ।९।

j. यदा नृपस्य पुत्रिका आगच्छति तदा प्रजाः तिष्ठन्ति ।१०।

यदा नृपस्य पुत्रिकागच्छति तदा प्रजास्तिष्ठन्ति ।१०।

LESSON FOURTEEN

3. a. When the student brings water, then the teacher drinks it.
   b. The boy led the elephants to the pond. (A double accusative is a common formation in Sanskrit.)
   c. The poet speaks to the man who is approaching the village.
   d. Rāma said that the hero protects the village from the angry king.
   e. After seeing the elephant in the pond, the seer laughed and laughed.
   f. "I know your beautiful wife," the girl said to the hero.
   g. The wife returned to the house in which she lived.
   h. The sage knows peace, truth, perfection, immortality, and happiness.
   i. The hero protected the village from the army.
   j. Having seen the beautiful king, the boy laughed.

4. a. कविः पुस्तकम् अपठत् जलम् अपिबत् इव ।१।
   कविः पुस्तकमपठज्जलमपिबदिव ।१।
   b. कथम् सेनायाः ग्रामम् गोपायामि इति वीरः अपृच्छत् ।२।
   कथं सेनाया ग्रामं गोपायामीति वीरोऽपृच्छत् ।२।

LESSON FOURTEEN

(CONTINUED)

c. कथम् ऋषयः अग्निना विना अवसन् ।३।

कथमृषयोऽग्निना विनावसन् ।३।

d. यदि अश्वाः नदीम् प्रतिगच्छन्ति तदा बालः

तान् वनम् नयति ।४।

यद्यश्वा नदीं प्रतिगच्छन्ति तदा बालस्तान्वनं

नयति ।४।

e. यदा नरः दुःखम् न बोधते तदा

सिद्धिम् उपगच्छति ।५।

यदा नरो दुःखं न बोधते तदा

सिद्धिमुपगच्छति ।५।

f. नृपः रामः नाम तस्य भार्यायै सीतायै मालाम्

आनयत् ।६।

नृपो रामो नाम तस्य भार्यायै सीतायै

मालामानयत् ।६।

LESSON FOURTEEN

(CONTINUED)

g. नरः अविद्याम् विद्यया जयति ।७।

नरोऽविद्यां विद्यया जयति ।७।

h. यत् जलम् नद्याः आगच्छत् तत् प्रजा अपिबत् ।८।

यज्जलं नद्या आगच्छत्तत्प्रजापिबत् ।८।

i. कन्या नदीम् दृष्ट्वा तस्याः गृहम् प्रत्यगच्छत् ।९।

कन्या नदीं दृष्ट्वा तस्या गृहं प्रत्यगच्छत् ।९।

j. बालः वनात् नदीम् अश्वान् अनयत् ।१०।

बालो वनान्नदीमश्वाननयत् ।१०।

LESSON FIFTEEN

3. a. Having understood the story, the poet smiled.
   b. Rāma and Sītā enjoyed the water in the river.
   c When the guest approaches, then the boys stand up.
   d. When the guest approached, then the boys stood up.
   e. Where there is peace, there is happiness.
   f. A daughter is born in the house of the king.
   g. Having conquered ignorance with knowledge, the sage shines like the sun.
   h. "Hey Rāma! How do you stand up on that elephant?" the boy asked.
   i. Having enjoyed the fruit in the forest, the wife of the hero returned to the house.
   j. Rāma smiled at the boy who is his son.
   k. When the teacher spoke, then the students stood up.

4. Sentences will be given with **sandhi**. If the **sandhi** is difficult, the sentence will be given without **sandhi** first.

   a. यथातिथिः फलमरमत तथा गृहं पुनः प्रतिगच्छति ।१।

   b. स्मित्वा सीता सुन्दरीं बालामवदत् ।२।

   c. गजादागत्य बालस्तं ग्राममुपागच्छत् ।३।

LESSON FIFTEEN (CONTINUED)

d. नरस्य पुत्रोऽस्तीत्यवगच्छति ।४।

e. फलाज्जलं पीत्वा कन्योत्तिष्ठति ।५।

f. यदा चन्द्रः शोभते तदा वने छायाः पश्यसि ।६।

g. यदा बालो गजं पश्यति तदा स्मयते हसति च ।७।

h. नरस्तस्य पत्नी च तत्सुन्दरं गृहं रमेते ।८।

i. यदा तस्य पुत्रः उदभवत् तदा वीरः

अस्मयत ।९।

यदा तस्य पुत्र उदभवत्तदा वीरोऽस्मयत ।९।

j. यः नरः तिष्ठति तस्मात् कन्या फलानि

अलभत ।१०।

यो नरस्तिष्ठति तस्मात्कन्या फलान्यलभत ।१०।

k. यतः सूर्यश्चन्द्रे शोभते ततश्चन्द्रोऽस्मासु शलभते

।११।

LESSON SIXTEEN

5. a. Kṛṣṇa protected the horses, deer, and elephants. (This could be written in other ways, such as "horse, deer, and elephant.")
   b. The beloved king, Rāma, smiled to the boys of the village.
   c. The girl protected the child from the sun with her shadow.
   d. He who knows the Self, (he) enjoys action. ("Action" is sometimes put in the plural when it is used in this way.)
   e. The child laughed at the black horse's action.
   f. The boy stood up when she said his name.
   g. Having approached his dear son, the hero smiled.
   h. The boy and girl are the children of the shining king.
   i. The white horses were in the forest.
   j. In the village there was a king, named Rāma.

6. a. कृष्णोऽश्वो नद्या जलं पिबति ।१।
   b. य आत्मानं बोधति स कर्माकर्मं रमते ।२।
   c. राज्ञो नाम कृष्ण आसीत् ।३।
   d. राजा रमणीयानि पुत्रस्य कर्माणि रमते ।४।
   e. प्रियः वीरः सिद्धि असिद्धी अवागच्छत् ।५।

   प्रियो वीरः सिद्ध्यसिद्ध्यवागच्छत् ।५।

LESSON SIXTEEN

(CONTINUED)

f. बालो गजादागच्छति गृहं च प्रतिगच्छति ।६।

g. यो नागच्छति न गच्छति स आत्मा ।७।

h. यदा राजोपागच्छत्तदा बालबाला उदतिष्ठन् ।८।

i. यः नरः राजा आसीत् सः कृष्णात् वनात्

आगच्छत् ।९।

यो नरो राजासीत्स कृष्णाद्वनादागच्छत् ।९।

j. आत्मनः ज्ञानम् सूर्यचन्द्रयोः ज्ञानम् अपि

अस्ति ।१०।

आत्मनो ज्ञानं सूर्यचन्द्रयोर्ज्ञानमप्यस्ति ।१०।

LESSON SEVENTEEN

4. a. "My father will go there," the boy said to his mother.
   b. "When will your brother obtain the water?" the father asked.
   c. The father and mother will protect the family from the water.
   d. "When will you come from the forest?" Rāma asked his brother.
   e. After serving his father, Rāma will be the king.
   f. She smiles when she thinks of her brother.
   g. A mother is the giver of happiness to her child.
   h. He who conquers the Self is a maker of peace.
   i. After drinking the water, he will read his mother's book.
   h. Rāma will live in the forest with the brother.

5. a. यदा मम स्वसा उदभवत् तदा सा मम मातरम् अस्मयत ।१।

   यदा मम स्वसोदभवत्तदा सा मम मातरमस्मयत ।१।

   b. मम कुलस्य नाम ऋषेः नाम्नः भवति ।२।

   मम कुलस्य नामर्षेर्नाम्नो भवति ।२।

   c. कदा राजानं वदिष्यामीति तस्याः पितामन्यत ।३।

LESSON SEVENTEEN

(CONTINUED)

d. तस्याः पितुः पत्नी तस्या माता भवति ।४।

e. मम पितास्माकं कुले शान्तेः कर्तास्ति ।५।

f. भ्रातास्वसारौ वनात्फलानि लप्स्येते ।६।

g. वीरः वने अग्नेः राजानम् गोप्स्यति ।७।

वीरो वनेऽग्ने राजानं गोप्स्यति ।७।

h. राज्ञः पुत्रस्य भ्रातरो न भवन्ति ।८।

i. कदा शिष्याः धार्मिकात् आचार्यात् ज्ञानम् लप्स्यन्ते ।९।

कदा शिष्या धार्मिकादाचार्याज्ज्ञानं लप्स्यन्ते ।९।

j. वाप्याम् त्वाम् अपश्यम् इति राजा सुन्दरम् पुत्रम् वदति ।१०।

वाप्यां त्वामपश्यमिति राजा सुन्दरं पुत्रं वदति ।१०।

LESSON EIGHTEEN

4. a. The white cow stands in the pond and drinks water.
   b. The sage has conquered the enemy.
   c. If the forest is full of fruit, then the cows go there.
   d. My mother reads the little book and enjoys it.
   e. A teacher is the giver of much happiness.
   f. The little boy shines like the white sun.
   g. When you understand the Self, then you are the cause of much happiness.
   h. When will the pleasant king protect our family from the enemy?
   i. The swift girl comes from the forest with fruit.
   j. The cause of the teacher's happiness is the attainments of his students.
   k. "The enemy of knowledge is ignorance," the boy said.

5. a. सुन्दराल्पधेनुर्वाप्या जलमपिबत् ।१।
   b. शीघ्रकृष्णाश्वोऽल्पे ग्रामे तिष्ठति ।२।
   c. शत्रुं जित्वा सेना शान्तिसुखे रंस्यते ।३।
   d. अविद्या सत्यशत्रुः ।४।
   e. आत्मानं बुद्ध्वा स कर्माकर्मस्य हेतुमवागच्छत् ।५।

LESSON EIGHTEEN

(CONTINUED)

f. प्रजा सुन्दरे वनेऽल्पगृह उदभवत् ।६।

g. शिष्यस्तस्य गुरवे सुन्दरमालामानेष्यति ।७।

h. वनं फलपूर्णं भवति वापी च जलपूर्णा भवति ।८।

i. तस्य कुलं दृष्ट्वा पिता जलाय वनमगच्छत् ।९।

j. कदा सुन्दरी धेनुरत्र शीघ्रनद्या
आगमिष्यति ।१०।

k. धेनुं दृष्ट्वा रमणीयो बालो वाप्यां जलं रमते ।११।